

Overwegingen, Elst, 6 juli 2025

We waren een poosje geleden in Kampen, bij het kerkasiel met een aantal van jullie, er stond ook een kort verslag in Onderweg.

Wat mij toen trof was dat aan ons de brandende kaars werd overhandigd. Vuur dat ontstoken was aan de paaskaars en nooit meer zal doven tot het gezin daar in die kerk een veilige plek heeft. We gaven de kaars door aan de groep die na ons kwam.

Het is een beeld van de traditie die in deze kerkelijke gemeenschap al zo vele eeuwen onder alle soorten van omstandigheden telkens weer wordt doorgegeven aan nieuwe generaties. Met als kern dat altijd het licht zal schijnen in de duisternis. Dat er altijd een veilige plek zal zijn voor een mens in nood omdat er altijd wel iemand is die naar je omziet en naast je gaat staan.

En ook als het in Nederland strafbaar wordt, zoals dat nu in de wetgeving lijkt te gebeuren, dan zullen we doorgaan, op hoop van zegen.

Annet Schaap, de schrijfster van de kinderboeken Lampje en Krekel, vertelde dat ze als kind van 8 jaar in de kerstnachtdienst de hoop mocht uitbeelden. Ze had een bordje met daarop het woord hoop en een klein kaarsje. En ze moest zeggen : "Al is mijn kaarsje klein, hij kan toch alle andere kaarsen aansteken."

"Hoop is waar je in duistere tijden aan vast kunt houden en waardoor je je niet volledig somber en onverschillig laat maken.

Mijn ervaring is, zegt ze, dat er ook in donkere tijden in je leven altijd wel iets gebeurt waardoor een ander deel in jezelf wakker wordt, iets dat een beetje gaat flakkeren. Hoop zit in kleine kaarsjes." (Filosofie Magazine, nr 7 2025).

En in dat bedremmelde schijnsel van die kaarsjes verlangen we misschien naar het levenslicht, maar wat is dat dan, levenslicht.

Het licht dat je zoekt heeft altijd in je gezeten, levenslicht is het licht dat in je hart is.

Het licht dat met me doet en met me praat, zoals Hans Andreus het dicht.

Zo verbindt Annemiek Schrijver - met een verwijzing naar Andreus - dat kaarsje met het levenslicht.

Licht dat schijnt in het duister en alles wat duister is aan het licht brengt. Je kunt je daar van alles bij voorstellen. Je ziet in duistere omstandigheden pas wat er aan de hand is, je ziet pas wat er op je weg komt als het licht schijnt.

Ik moet dan denken aan het maken van een goede analyse van wat er in de maatschappij gebeurt en dat als een licht zichtbaar maakt welke duistere krachten er werkzaam zijn en laat zien welke wegen er doodlopen en welke niet.

Ik denk dat we daarom ook op 8 juli bij de PKN een protest laten horen met de rode lijn en vragen om een duidelijke stellingname van de Protestantse Kerk.

Een rode lijn die aangeeft dat de regering van Israël te ver gaat in wat zij doet in Gaza en op de westelijke Jordaanoever.

Ik zoom nog even in op de fragmenten die we lazen in het boek Genesis en in het evangelie van Johannes. Het zijn poëtische teksten die met mythische taal iets proberen weer te geven van de ervaring van het goddelijke, temidden van een duistere tijd.

Zoals de filosoof Sloterdijk in zijn boek Poëtica zegt: in religie gaat het om verhalen, niet om metafysica.

Genesis is gecomponeerd in de tijd dat het joodse volk in ballingschap was weggevoerd naar Babylonië en Johannes schreef zijn verhaal in Efeze toen de joden en ook de navolgers van Jezus te maken hadden met het de dictatuur en vervolgingen van het Romeinse rijk.

In die teksten gaat het over het leven en het licht dat ondanks deze duisternis toch schijnt.

En Johannes verwijst met het begin van zijn evangelie naar het begin van Genesis.

Het gaat om het licht dat een teken is van het leven dat God ons schenkt.

In het begin.... zo beginnen die beide boeken,

Je kunt ook vertalen met : in beginsel, in de eerste plaats, of zoals het in de Latijnse vertaling staat: in principio.

In de rabbijnse uitleg wordt ook wel vertaald: 'met wijsheid schiep God' in plaats van: 'In den beginne schiep God...'

En met die wijsheid = resjit, zitten we dicht aan tegen het griekse woord Logos dat Johannes gebruikt als hij zegt : in het begin was het woord, de Logos.

In die tijd een filosofisch begrip dat zoiets betekende als de alomvattende werkelijkheid, het vormende oerprincipe van de kosmos....

Het Woord waarvan hier bij Johannes sprake is, is meer dan een filosofisch begrip, het valt samen met het spreken van God.

En waar in de bijbel het spreken van God aan de orde is, gaat het altijd om een woord dat samenvalt met de daad, Waar God spreekt daar gebeurt iets, want een woord dat niet tegelijk ook een daad is, dat is een leeg woord, een holle frase.

Het zijn niet de woorden en de taal van de macht maar de woorden en de taal van de liefde, het recht en de hoop.

Het is als een bloem die opduikt tussen de scheuren van het beton door.

Woorden die volgens Johannes zichtbaar en tastbaar worden in wat Jezus zegt en wat hij doet.

In de teksten die we hoorden van Genesis en van Johannes gaat het om het brengen van licht in de duisternis.

En licht is leven.

Laat zo het levenslicht toe in je hart,
dat het iets met je doet en met je praat.....

Moge het zo zijn...